

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 32 Volume: 7 Issue: 32

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

BELEDİYE LOGOLARINDAKİ COĞRAFI SEMBOLLERİN ANALİZİ: KOCAELİ ÖRNEĞİ
***SYMBOLS OF GEOGRAPHIC ARE ANALYZE IN THE LOGOS OF MUNICIPALITY:
EXAMPLE OF THE KOCAELI***

Murat UZUN*

Sibel ÖZCAN**

Öz

Günümüzde şehirlerin birçok coğrafi özelliği, şehri simgeleyen unsurlara yansımıştır. Bu unsurlardan biri de şehir belediye logolarıdır. Belediye logoları şehirlerin imajını, kimliğini ve tanıtımını yaparak şehirlerle özdeşleşmiş unsurlardır. Şehirlerin tanıtıcı ve imaj sahibi olmasında önemli rol oynayan logolar, şehrin fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerinden etkilenecek şekilde oluşmuş veya şehrin imajını, fonksiyonel özelliğini tanıtıcı şekilde oluşturulmuştur. Bu durumda belediye logolarının birçok coğrafi unsuru içinde barındırmasını sağlamıştır. Logolarda bulunan coğrafi unsurlar temsil ettikleri şehirlerin coğrafi özelliklerini görsel olarak ifade etmektedir. Kocaeli ili ve ilçe belediyeleri de coğrafi özelliklerini simgeleyen birçok coğrafi sembolün bulunduğu belediye logolarına sahiptir. Fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerinin iç içe olduğu Kocaeli’nde bu coğrafi durum belediye logolarına da yansımıştır. Bu çalışmada da Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve 12 ilçe belediyesi logosundaki coğrafi semboller analiz edilip, şehirlerin coğrafya özellikleriyle karşılaştırılıp incelenmiştir. İncelenen 13 belediye logosunda 41 adet coğrafi sembol tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafi Sembol, Coğrafi Analiz, Logo, Kocaeli.

Abstract

The city is reflected in the many cities, geographical feature, symbolizing the elements in today. The elements is one of the logos of the city municipalities. The logos of cities is elements same image of the municipality, towns identity and by promoting factors. If you own the image plays an important role in the handle, and logos are the cities, the city formed or is influenced by the physical and human geography feature the image of the city, was created to handle the functional feature. In this case, the municipality logos have many geographical element. Geographical elements in logos visually represents the geographic characteristics of the cities they represent. Kocaeli province and district municipalities have many geographical symbol representing the geographic features of the logos of the municipality is located. Kocaeli is intertwined with the physical and human geography characteristics of the geographical situation of this city is reflected in logos. In this study, geographical symbols are analyzed, examined the geography of cities, compared with logos in the municipality in the district of Kocaeli Metropolitan Municipality and 12 cities. 13 municipalities examined have been detected in 41 units of geography symbol logo.

Keywords: Geographical Symbol, Geographical Analyze, Logo, Kocaeli.

* Uzman, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı.

** Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı.

1. GİRİŞ

Coğrafya, insan ile mekan arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim dalı olmasına rağmen çok geniş bir kapsamda inceleme alanına da sahiptir. Bu durum, coğrafyanın öteden beri çoklu bakış açılarıyla ilişki içinde olmasını sağlamıştır (Tümertekin, Özgüç, 2009). Coğrafyanın inceleme alanlarından biri de coğrafi unsurların tarih boyunca bazı simgelere veya sembollere yansımalarıyla oluşan coğrafi işaret, sembol ve simgelerdir. Bu simgeler ve semboller, insanların fiziki ve beşeri coğrafyadan etkilenecek şekilde oluşturduğu unsurları meydana getirmektedir.

Şehirler, doğal ve beşeri bir mekan üzerinde gelişen, gelişmişlik düzeyine bağlı olarak birçok fonksiyon alanlarından oluşan yerleşim birimleridir (Tümertekin, 1973, Göney, 1995: 86) Şehirlerin idaresini sağlayan kurumlardan olan belediyelerde şehrin imajını sergileyen, şehri tanıtıcı logolar kullanılmaktadır. Belediyeler tarafından kullanılan bu logolarda şehrin coğrafi özelliklerinden etkilenecek şekilde oluşturulmuştur. Bu çalışmada belediye logolarında kullanılan coğrafi semboller analiz edilerek incelenmiştir.

Logolar, amblemler semboller, insanoğlunun geçmişten günümüze kullandığı ve içersinde bir anlamı barındıran, bu anlamında doğal ortamın özelliklerinden, tarihinden kültüründen yaşanan çevrenin gelenek ve göreneklerinden yani coğrafyasından etkilenecek şekilde oluşmuş veya oluşturulmuş imgeler bütünüdür.

İnsan toplulukları geçmişten günümüze kendilerini çeşitli sembol, bayrak, işaret, amblem gibi araçlarla ifade etmiştir. İnsanın sosyal hayata geçmesi ile birlikte dünyanın farklı coğrafyalarında farklı topluluklar ortaya çıkmış, o dönemlerin yaşam standardının bir sonucu olarak okur-yazar oranının düşük olması nedeniyle toplumlar düşüncelerini arma ve simgelerle anlatmaya başlamışlardır. İlk çağ toplumlarından günümüze kadar bazı bireyler, aileler, ticari örgütler, siyasi oluşumlar, klanlar, beylikler ve devletlerin, çeşitli sembol ve ifade biçimleri kullandıkları bilinmektedir (Çakmak, 2013: 1316, Çakır, 2013). Günümüzde ise görsel imgeler taşıyan birçok unsur bulunmaktadır. Bunlar, logo, amblem, sembol, simge gibi unsurlardır.

Sembol ve *simge* eş anlamlı olup “duyularla ifade edilemeyen bir şeyi belirten somut nesne veya işaret, amblem, remiz, rumuz, timsal” anlamına gelmektedir. *Logo*: “Bir kurum veya kuruluşun kendine seçtiği, bazı ticaret eşyası üzerine konulan, o eşyayı üreten veya satanı tanıtan resim, harf vb. özel işaret” olarak tanımlanmaktadır. *Amblem*: “Soyut bir şeyin, bir kavramın sembolü olan varlık veya eşya” olarak tanımlanmaktadır. *Arma*: “Bir devletin, bir hanedanın veya bir şehrin simgesi olarak kabul edilmiş resim, harf veya şekil” olarak Türk Dil Kurumu tarafından tanımlanmaktadır (Çakmak, 2013: 1317, Çalış, Bayraktaroğlu 2010: 3, Çamdereli vd., 2006: 238).

Günümüzde şehirler, belediyelerde logolar kullanılmaktadır. Belediye logoları şehrin/kentin kimliliğini, karakterini gösterirken, aynı zamanda şehrin doğal ve beşeri birçok coğrafi özelliğinden etkilenecek şekilde oluşması ile kenti simgelediğini de göstermektedir. Birçok görsel unsurdan oluşan belediye logolarındaki her sembol bir coğrafi unsuru ifade etmektedir. Bu sembollerin coğrafi analizini yapmak aynı zamanda fonksiyonel özellik bakımından şehrin tanımını ve kimliğini de ortaya koymamızı sağlayacaktır.

Belediye logolarında bulunan coğrafi semboller/simgeler aynı zamanda şehrin imajını da ortaya koymaktadır. Davranışsal coğrafya çalışmalarıyla (Aliağaoğlu 2007), coğrafi literatüre giren imaj, sembolle ilgili ve dar anlamlı kategoriler olarak sembolün oluşumunda etkili olan kavramlar arasında bulunmaktadır. Şehirlerin imajları birçok semboller veya logolarla ifade edilebilir. Şehirlerin imajları veya onların coğrafi görünimleri farklı nedenlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu coğrafi görünimler şehrin fiziki ve beşeri coğrafyasından etkilenecek şekilde oluşmuştur. (Aliağaoğlu, 2007: 265). Bütün bu faktörlerde şehrin logolarında mevcut olarak bulunmaktadır.

Coğrafi semboller/simgeler, belediye logolarında kentin ve kurumun tanıtımını yapma amacını taşırken aynı zamanda şehrin coğrafi özelliklerini temsil eden imgelerdir. Bu özelliği ile belediye logolarının oluşturulmasında şehrin coğrafi özellikleri ilk olarak ele alınmış ve daima

logolarda kullanılmaya çalışılmıştır. Bu durumda belediye logolarındaki coğrafi sembollerin şehrin hangi özelliğini ya da fonksiyonunu temsil ettiğinin, görsel unsurlarla ifade etmesini sağlamıştır. Belediye logolarındaki coğrafi simge/sembollerin analizin yapılması sonucu, şehrin fonksiyonel özellikleri ile şehrin fiziki ve beşeri coğrafyası hakkında bilgilere ulaşılmaktadır.

2. MATERYAL VE METOT

Çalışmada Kocaeli ili ve ilçeleri ele alınmıştır. Kocaeli Büyükşehir belediyesi ve 12 ilçenin belediye resmi logoları çalışmada ele alınan ve coğrafi sembol analizi yapılan logolardır. Logoda bulunan ve şehrin coğrafi özelliklerini yansıtan semboller tek tek tespit edilmiştir. Logolardaki tespit edilen coğrafi semboller, fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerine göre sınıflandırılmıştır.

Kocaeli'nin 2000 yılına kadar idari statü olarak 6 ilçesi bulunmaktaydı. Kocaeli'nde 2000 yılında Derince'nin de ilçe olması ile bu sayı 7'ye çıkmıştır. Daha sonra ise, 2008 yılında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve ilçeleri kapsamında 22 Mart 2008 Tarih ve 26824 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5747 sayılı kanun ile Darıca, Dilovası, Çayırova, Kartepe ve Başiskele ilçeleri idari birim olarak kurulmuştur. Bu değişiklik Kocaeli iline bağlı ilçe sayısı 12'ye çıkmış ve Kocaeli ili yapısında da değişiklik olmuştur. Bu değişiklik yeni kurulan ilçe belediyeleri ve yapısı değişen diğer belediyelerin bazılarında logoların yenilenmesine neden olmuştur. Bu durumda logolardaki birçok coğrafi sembolün incelenmesini sağlamıştır.

Kocaeli ili genelinde belediye logolarındaki coğrafi sembol ve simgelerin analizini Kocaeli Büyükşehir Belediyesi logosu ve ildeki 12 ilçenin logosu üzerinden analizler şeklinde yapılacaktır. Logo analizinde şehrin fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerini gösteren birçok sembol kullanılmıştır. Kocaeli ilindeki 12 ilçenin tamamı nüfus bakımından (şehir nüfusu 10.000'den fazla), ekonomik ve sosyal fonksiyonlar bakımından şehir özelliği taşımaktadır. Bu özelliği ile logolar şehrin kimliğini, fonksiyonlarını coğrafi semboller olarak içinde barındırmaktadır. Belediye logoları ile ilgili gerekli bilgiler, belediyelerle mail yolu ile iletişime geçilip alındıktan sonra, logolardaki coğrafi semboller Photoshop CS5 yazılımı kullanılarak ayrı ayrı logolardan çıkarılmış, ayırt edilmiş ve analizleri yapılmıştır. Logolardaki coğrafi semboller, coğrafi bakış açısıyla tespit edilmiş ve değerlendirilmiştir. Logolarda, daha sonra ilçelerin fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri de ele alınarak sınıflandırılarak değerlendirilmiş ve analizleri çalışmaya yansıtılmıştır.

3. KOCAELİ'NİN COĞRAFİ ÖZELLİKLERİ

Kocaeli, Marmara Bölgesinin doğusunda yer almaktadır. Batısında İstanbul, doğusunda Sakarya, güneyinde Bursa, güneybatısında Yalova, kuzeyinde ise Karadeniz bulunmaktadır. Kocaeli ilinin İzmit Körfezi'ne ve Karadeniz kıyılarına sınırı bulunmaktadır. Bu sınırlar içinde Kocaeli 29°22'-30°21' doğu boylamları, 40°31' - 41°13' kuzey enlemleri arasında yer almaktadır.

Kocaeli'nin jeomorfolojik yapısını, Kocaeli platosu, Samanlı dağları ve İzmit Körfezi çanağı meydana getirmektedir. İlin büyük bölümünü plato alanları oluştururken, kıyılar ovalık alanları meydana getirmektedir. Alçak ve yüksek tepeleri de barındıran Kocaeli'nin en yüksek noktasını ise ilin güneydoğusunda bulunan Kartepe (1606 m) meydana getirir. Kocaeli'nin kuzeyinde yükseltiler 650 m.yi aşmazken güneyi kuzeye göre daha yüksektir. Kocaeli'nin güneyindeki diğer dağlık alanları Naldöken dağı, Dikmen tepe, Menekşe tepe, Karkuyu tepe oluşturur. Kuzeydeki yükseltiler ise Çenedağı (645 m) ve Serçe tepe ile en yüksek noktaları oluşturur. Akarsu ağı bakımından zengin bir yapıya sahip olan Kocaeli'nin alan bakımından dar olmasından dolayı akarsuların boyları kısa debileri azdır. İldeki önemli akarsular Riva dere, Kiraz dere, Dil deresi, Yalakdere ve Serin deredir (Hoşgören, 1995: 343-348).

Kocaeli, Karadeniz ile Akdeniz iklimin geçiş sahasında yer almasından dolayı ılıman bir iklime sahiptir. Yağış değerlerinin il genelinde 800 mm. civarında olduğu görülmektedir. Sıcaklıklar yüksek alanlarda azalırken yağış değerleri yükselmektedir. Kocaeli'ndeki iklimik özellikler çalışma sahasının bitki ve toprak yapısını da yansıtmıştır. Bitki örtüsünü orman ve

maki formasyonları oluşturur. Kocaeli platosunda 200 m.ye kadar makiler görülürken bu seviyeden sonra mazı meşesi ve kayın ormanları görülür. Kocaeli'nin güneyindeki alanlarda ve yükseltilerde ormanlık alanlar daha fazladır. Maki bitki örtüsünden sonra, kestane, kayın, meşe, göknar gibi orman formasyonları görülmektedir (Dönmez, Güngördü, 1985)

Harita 1: Kocaeli İlinin Coğrafi Konumu ve İlçe Sınırları Haritası

Kocaeli 2013 yılı toplam nüfusu ADNKS'ne göre 1.676.202 kişidir. Kocaeli ilinde km²'ye 399 kişi düşmektedir. Bu oranla İstanbul'dan sonra nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu ildir. İlde 12 ilçe bulunmaktadır. İldeki şehirleşme oranı oldukça yüksektir (% 93). Kocaeli, Türkiye'nin en yoğun sanayi faaliyetlerinin olduğu bir ildir. İl genelinde 300'den fazla ulusal ve uluslararası sanayi kuruluşu faaliyet göstermektedir. Petrol, petro-kimya, demir-çelik, boya, çimento, otomotiv sanayisi ildeki önemli sanayi alanlarıdır.

Kocaeli, Marmara Bölgesinin sanayi, ticaret, ulaşım bakımından oldukça gelişmiş ve her geçen gün gelişme özelliği gösteren ildir. Nüfus açısından, yoğun bir nüfus barındıran, göç olgusunun oldukça yoğun yaşandığı bir ildir. Bunun yanında fiziki coğrafya özellikleri açısından da birçok coğrafi unsuru barındırmaktadır. Marmara ve Karadeniz'e kıyısı olan Kocaeli ili ve ilçeleri, sanayi tesislerinin yanında jeomorfolojik yapısı, flora ve fauna özellikleri, hidrografik unsurları ile de önemli bir doğal ortama sahiptir. Fiziki ve beşeri coğrafya özelliklerinin oldukça yoğun ve etkileşim içerisinde olduğu Kocaeli ili, ilçe logolarındaki coğrafi sembollerinin analizi de bize bu etkileşimi göstermektedir.

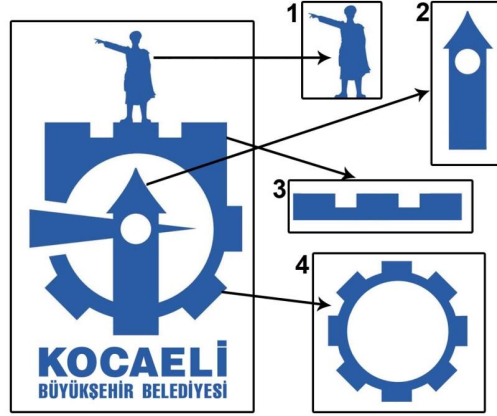
4. LOGOLARDAKİ COĞRAFİ SEMBOLLERİN ANALİZİ

Belediye logolarındaki coğrafi analizlerde ilk olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesi logosu incelenecek ve daha sonra ilçe belediyelerinin logoları incelenip coğrafi semboller açıklanmaya çalışılacaktır. Analiz sonucu bulunan coğrafi semboller şehrin özellikleri ve fonksiyonlarıyla eşleştirme yapılarak açıklanacaktır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Logosu: Belediye logosunda dört farklı simge ve sembol kullanılmıştır. Bunlar sanayi dişlisi (çarkı), Atatürk heykeli, saat kulesi ve kale-sur sembolleridir (Şekil 1). Bilgi edinme hakkı çerçevesinde Kocaeli Büyükşehir Belediyesine (KBB) atılan mail sonucu verilen cevapta logodaki sembollerin kentin üç simgesi üzerine kurulduğu açıklanmıştır. Bunlar da Atatürk heykeli, saat kulesi ve sanayi çarkıdır. Ancak başka

çalışmalarda (Aliğaoğlu, 2007: 263) logonun içindeki üçgenin körfezi temsil ettiği belirtilmektedir. Fakat analiz, yapılan araştırma ve yazışmalarda sembolün bir ifadesi olmadığı anlaşılmıştır.

Logodaki saat kulesi ve Atatürk heykeli beşeri, tarihi bir yapı-kışılığı sembolize etmektedir. Kale-sur ise şehrin kuruluşunu ve tarihi yapısını sembolize ederken, sanayi çarkı Türkiye'nin en gelişmiş sanayi şehri olan ve birçok sanayi tesisini içinde barındıran Kocaeli'nin sanayi fonksiyonunu belirtmektedir. Bu analizlerde KBB logosundaki coğrafi simgelerin tamamının beşeri coğrafya özelliklerini açıkladığını göstermektedir.

Şekil 1: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

İzmit'te bulunan saat kulesi Abdülhamit döneminde (1901) yapılmıştır ve şehrin simgesi haline gelmiştir. Bunun logodaki sembolü ise şehrin tarihi ve turistik fonksiyonunu göstermektedir. Atatürk heykeli de İzmit ilçe merkezinde saat kulesinin yanında bulunmakta ve yine şehrin simgesini oluşturmaktadır. Aynı zamanda Atatürk heykelinin batıyı göstermesi, şehrin gelişime açık olduğunu gösterir. Kale-sur yapısı şehrin tarihi özelliğini göstermekle beraber Osmanlı dönemini de anlatmaktadır (Foto 1). Sanayi çarkı da kentin asıl fonksiyonel kimliğini anlatmaktadır. Kocaeli genelinin sanayi fonksiyonundaki bir kent özelliği göstermesi bu coğrafi sembolün kullanılmasındaki asıl nedenini oluşturmaktadır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi logosunda beşeri coğrafya sembolleri kullanılmaktadır. Bu semboller ise şehrin tarihi yapısını, sanayi, ticaret şehri fonksiyonu özelliğinde olmasını ve şehrin kültürel değerlerini anlatmaktadır.

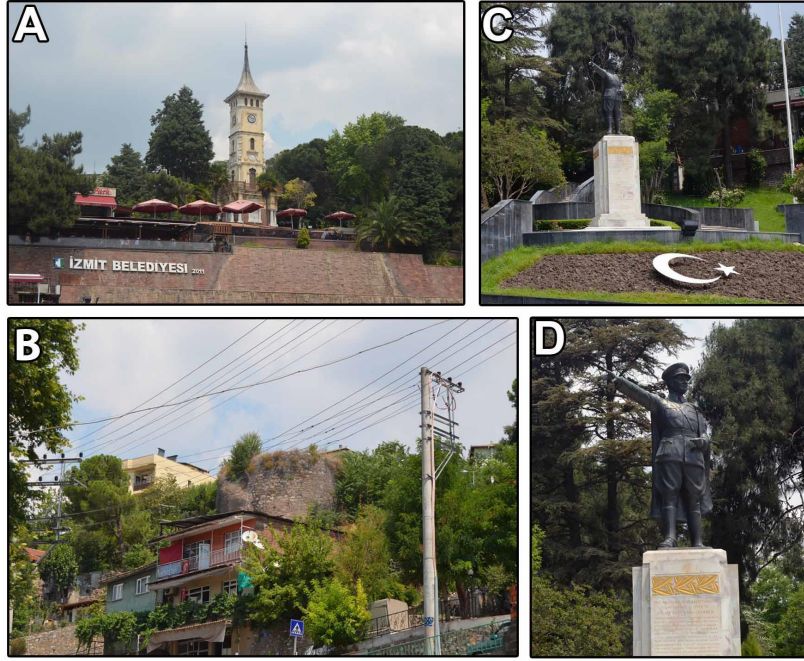
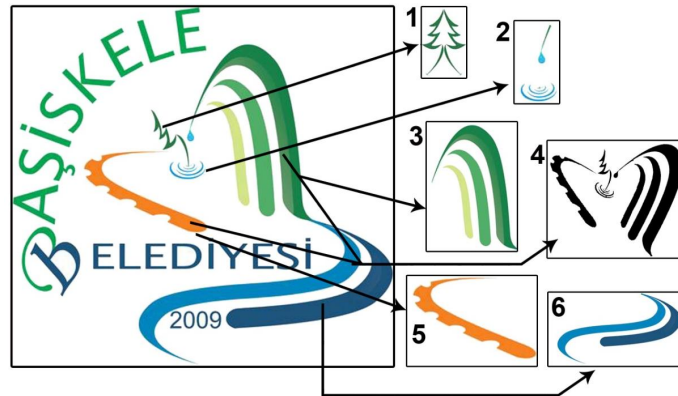

Foto 1: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Logosunda Bulunan Coğrafi Semboller A) İzmit Saat Kulesi B) İzmit Kalesi Kalıntıları C) ve D) Atatürk Heykeli

Başiskele Belediyesi Logosu: Logoda altı farklı coğrafi sembol tespit edilmiştir. Bunlar; dağ, deniz, ağaç, sanayi çarkı, kelebek ve su damlasıdır (Şekil 2). Bu simgeler, şehrin bütün coğrafi özelliklerinin logoda kullanılmak istendiğini göstermektedir. Ayrıca şehrin ilçe idari statüsünü alması 2008 yılında olduğundan logo tasarımının yakın geçmişte yapılması ve daha teknolojik imkanlarla kullanılması coğrafi sembolleri daha belirgin bir şekilde gösterilmesini sağlamıştır.

Logoda kullanılan hafif yükselti ve yeşil renkteki şekil Başiskele ilçesi sınırlarındaki Naldöken dağı, diğer dağlık alanlar ile de buradaki doğayı temsil etmektedir. Dağın hemen önünde bulunan mavi sembol, denizi simgelemektedir. Bu durum ise şehrin, yeşil ile mavinin yani doğa ile denizin kesişim alanında olduğunu sembolize eder.

Şekil 2: Başiskele Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

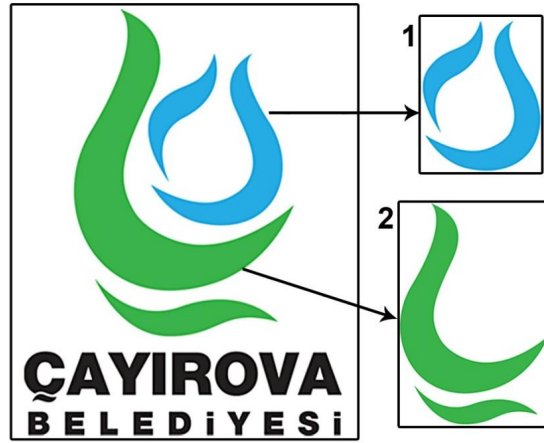
Başiskele Belediyesi logosunda bulunan ağaç simgesi ise, şehrin güneyinde geniş yer kaplayan orman formasyonunu temsil eder. Özellikle bu alanda bulunan kestane ağaçları şehrin coğrafi sembolünü oluşturur. Su damlası sembolü ise şehrin su kaynaklarını (Yuvacık barajı, kiraz dere vb.) temsil eder. Logodaki dağ, deniz, ağaç ve su kaynaklarını gösteren semboller şehrin fiziki coğrafya özelliklerini anlatmaktadır.

Logoda kullanılan sanayi çarkı da KBB logosunda olduğu gibi şehrin sanayi fonksiyonunu anlatmaktadır. Özellikle Başiskele kıyı alanında bulunan sanayi tesisleri bu fonksiyonel özelliği göstermektedir. Diğer coğrafi sembollerin birleşimiyle oluşmuş kelebek simgesi ise, Başiskele'deki dağlık alanlardaki doğal yapıyı ve buradaki faunayı göstermektedir.

Başiskele logosundaki coğrafi semboller, şehrin hem fiziki hem de beşeri coğrafya özelliklerini anlatmaktadır. Coğrafi semboller, şehrin yerşekli, bitki ve fauna, hidrografya, sanayi ve turizm gibi bütün genel coğrafyasını sembolize etmektedir. Ayrıca Başiskele Belediye logosu en çok coğrafi sembolle oluşturulmuş logodur.

Çayırova Belediyesi Logosu: Çayırova Belediyesi logosu 2011 yılında yapılan yarışma ile oluşturulmuştur. Bu logo yarışmanın yapılmasının nedeni ise belediye tarafından eski logodaki sembollerin çok karmaşık bir yapıda olduğunun belirtilmesidir. Bu nedenle şehrin kimliğini daha iyi ifade edebilecek yeni bir logo çalışması yapılarak Çayırova Belediyesi logosunun yeni hali oluşturulmuştur. Belediye logosunda harf simgesi üzerinden gidilmiş ve logo bu şekilde oluşturulmuştur. Logoda Ç ve O harfleri Çayırova'yı simgelemektedir (Şekil 3).

Belediyeden bilgi edinme hakkı çerçevesinde logonun anlamı mail yoluyla sorulmuş ancak bir bilgi ve cevap elde edilememiştir. Yaptığımız analiz sonucu logodaki mavi simge şehrin sanayi kimliğini ifade etmektedir. Yeşil Ç harfi sembolü ise şehrin herhangi bir coğrafi yapıyla eşleştirilememiştir.

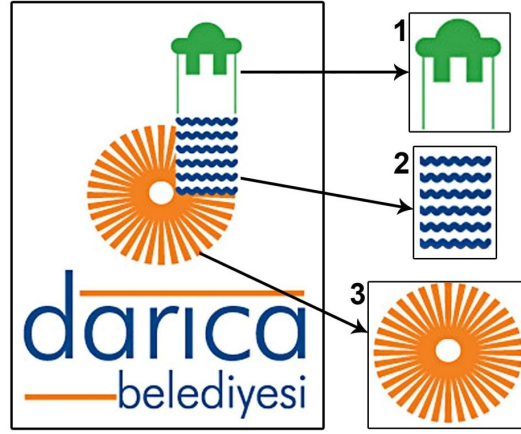
Şekil 3: Çayırova Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Çayırova belediyesinin eski logosunda ise camii, sanayi çarkı ve el sıkışma simgeleri bulunmaktaydı. Bu simgeler şehrin fonksiyonel yapısını ve coğrafi özelliklerini ifade etmekteydi. Ancak yeni logo ise daha çok sade ve ticari logolara benzetilmiştir. Bu yapısı ile Kocaeli ili ve ilçelerindeki belediye logolarında coğrafi sembolün en az olduğu logo, Çayırova belediyesi logosudur.

Darıca Belediyesi Logosu: 2008 yılında ilçe belediyesi olan Darıca şehrinin logosunda üç farklı coğrafi sembol tespit edilmiştir. Bu üç coğrafi sembolün birleşmesi ile Darıca'nın ilk harfi olan "d" ortaya çıkmaktadır (Şekil 4).

Logoda güneş ve deniz dalgası coğrafi sembolü kullanılmıştır. Coğrafi semboller sahil kenti olan ve Kocaeli'nin önemli turizm yerleşmelerinden olan Darıca'nın fonksiyonel olarak turizm özelliğini simgelemektedir.

Deniz dalgasının üst kısmında bulunan ve mimari yapıyı andıran sembol ise Darıca kalesini simgelemektedir. Bu coğrafi sembol şehrin tarihi kimliğini ve imajını logoda anlatmaktadır. Günümüzde çok az bir kısmı kalan, Bizans dönemindeki ismi Daritsion kalesi olan yapının burç kısmı ayakta olup denize ve kıyıya hakim bir konumda bulunmaktadır (Foto 2). Bu özelliği ile şehrin simgesi olan yapı logoda da coğrafi sembol olarak kullanılmıştır.

Şekil 4: Darıca Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Darıca logosunda kullanılan coğrafi semboller şehrin tarihi ve turistik özelliğini ve imajını anlatmak amacıyla kullanılmıştır.

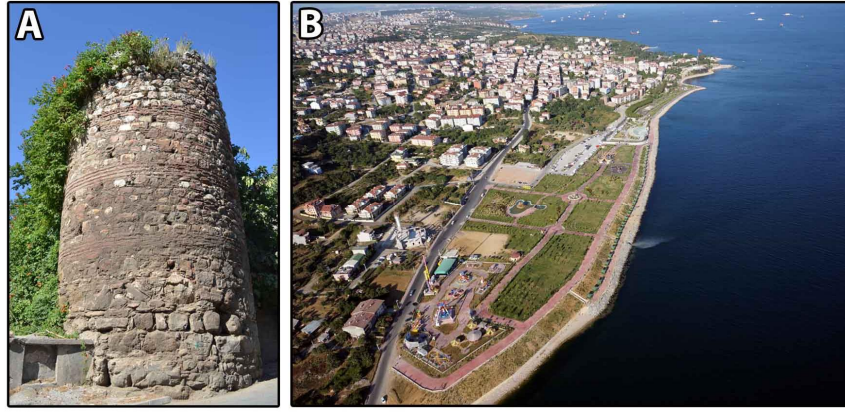
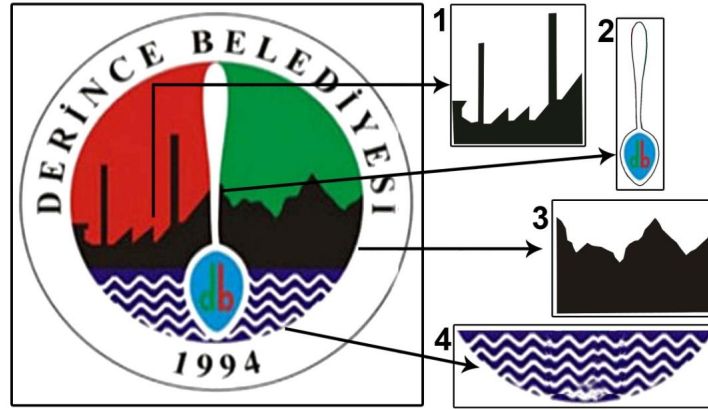

Foto 2: Darıca Belediyesi Logosunda Bulunan Coğrafi Semboller A) Darıca Kalesi Kalıntısı B) Darıca Sahili

Derince Belediyesi Logosu: Logoda dört farklı coğrafi sembol tespit edilmiştir. Bu semboller; dağ, sanayi tesisi, kaşık ve denizdir (Şekil 5). Derince 1994 yılında belediye ve 2000 yılında ise idari statü olarak ilçe yerleşim birimi olmuştur. İzmit'in eski bir mahallesi iken liman ve sanayi özelliği ile gelişip şehir konumunu almıştır. Bu özelliği de şehrin logosuna yansımıştır.

Logonun sağ tarafında bulunan ve dağı simbole eden şekil Derince sınırları içerisinde bulunan Çenedağı'nı simgeler ve bu dağdan kaynağını alan Çenesuyu'nu da simgelemektedir. Logonun alt tarafında bulunan deniz ise, şehrin İzmit Körfezi'ne kıyısını ve liman özelliğini de göstermektedir. Bu coğrafi semboller şehrin fiziki coğrafya özelliklerini simgelemektedir.

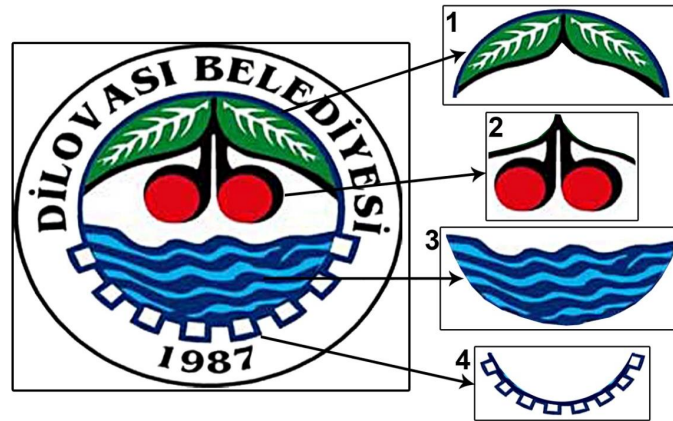

Şekil 5: Derince Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Logonun sol tarafındaki sanayi tesisi coğrafi sembolü ise, şehrin asıl fonksiyonu olan sanayi özelliğini simgelemektedir. Derince limanı, sanayi tesisleri şehrin kuruluşunda önemli rol oynamış ve günümüzde de şehrin fonksiyonel özelliğini temsil eder. Sanayi fonksiyonu özelliği de şehrin logosunda coğrafi sembol olarak gösterilmiştir. Kaşık sembolü ise şehrin önemli simgelerinde Çenesuyu'nu temsil eder ve kültürel değerleri simgelemektedir. Derince belediyesi logosundaki coğrafi semboller şehrin hem fiziki hem beşeri coğrafya özelliklerini yansıtmaktadır.

Dilovası Belediyesi Logosu: Dilovası logosunda dört farklı coğrafi sembol analiz edilmiştir (Şekil 6). Ancak logonun şehrin ilk kuruluş yıllarına dayanması günümüzdeki özelliklerini artık simgeleyemediğini göstermektedir.

Logoda bitki, tarım, sanayi ve hidrografik unsurlarla ilişkili coğrafi semboller kullanılmıştır (Şekil 6). Logonun altında bulunan sanayi çarkı diğer şehirlerde olduğu gibi, şehrin önemli bir sanayi özelliğini barındırdığını simgelemektedir. Dilovası'nda 1960'lı yıllarda kurulan sanayi tesisleri faaliyetlerini günümüzde de sürdürmektedir. Dilovası yerleşim biriminin kurulup, gelişmesinde de başrolü sanayi fonksiyonu oynar. Bu özellikte coğrafi sembol olarak logoya yansımıştır.

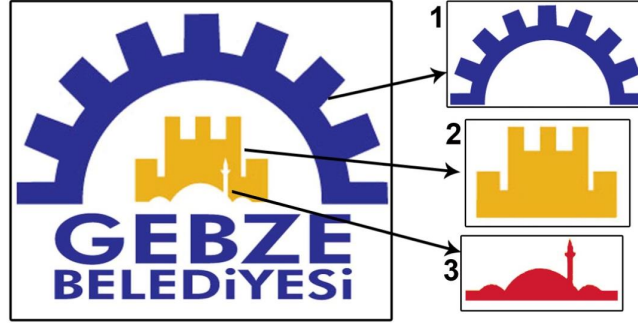

Şekil 6: Dilovası Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Belediye logosunun üstündeki bitki coğrafi sembolü şehrin bitki örtüsünü ve doğal yapısını simgeler. Hemen altındaki meyve ise şehrin tarımsal özelliğini simgelemektedir. Ancak renk olarak kirazı temsil eden simge zeytini de sembolize edebilir. Çünkü şehrin önemli yerleşmelerinden olan Tavşancıl'da meyve ve sebzelerin yanında zeytin üretiminin de geçmişte önemli olduğu ve zeytin üretiminden dolayı bu alanda iki tane yağhane bulunduğu belirtilmektedir (http://www.dilovasi.bel.tr/main.asp?ID=106&CID=209, 22 Şubat 2014). Logonun altındaki deniz ise İzmit Körfezi'ni ve şehrin sahil şeridini simgelemektedir.

Dilovası Belediyesi logosundaki coğrafi semboller şehrin doğal coğrafya özelliklerinden bitki ve hidrografya, beşeri coğrafya özelliklerinden sanayi ve tarım özelliklerini simgelemektedir.

Gebze Belediyesi Logosu: Gebze logosunda üç farklı coğrafi sembol analiz edilmiştir. Sade bir görünümde olan belediye logosu aynı zamanda şehrin asıl karakterini taşıyan coğrafi sembollerini barındırmaktadır. Bu coğrafi semboller şehrin tarihi, kültürel yapısı ve şehrin imajı olan sanayi özelliğini simgelemektedir (Şekil 7).

Şekil 7: Gebze Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Logonun çevresini oluşturan sanayi çarkı, Kocaeli'ndeki diğer şehirler gibi şehrin sanayi özelliğini ve fonksiyonunu sembolize etmektedir. Gebze'nin imajı ve şehir coğrafyası açısından fonksiyonel özelliği olan sanayi, logoda sanayi çarkı simgesiyle temsil edilmiştir.

Logonun alt kısmında ise Gebze'nin tarihi yapılarını sembolize eden Eskişehir kalesinin simgesi ile Çoban Mustafa Paşa Camisinin simgeleri bulunmaktadır. Eskişehir kalesi, Gebze'nin kıyısındaki yerleşim birimi olan Eskişehir'dedir. Kıyının hemen gerisinde yapılan ve tarihi Bizans dönemine ait olan kalenin, bu noktada İzmit Körfezi'nin karşısına geçmek için kullanılan yollarının kontrolü için yapıldığı tahmin edilmektedir. Eski ismi Pelekanon olan yerleşmenin Latince ve Luvi dilinde su geçidi yeri anlamına geldiği şeklinde olması kalenin önemini ve Gebze için tarihsel simgesini ifade etmektedir (Umar, 1993: 649). Çoban Mustafa Paşa Camii (1510) ise tarih boyunca Gebze şehrinin merkezi konumunda bulunmaktadır (Ertin, 1990) (Foto 3). Bu iki coğrafi sembol ise şehrin beşeri coğrafya özelliklerinden tarihi yapısını ve kültürel özelliklerini simgelemektedir.

Logodaki coğrafi semboller şehrin sanayi, tarihi ve kültürel değerlere sahip olan bir şehir olduğu imajını oluşturmaktadır. Sanayi çarkı simgesinin büyük ve logonun asıl temasını oluşturması şehirde sanayi özelliğinin belirgin olmasından kaynaklanmaktadır.

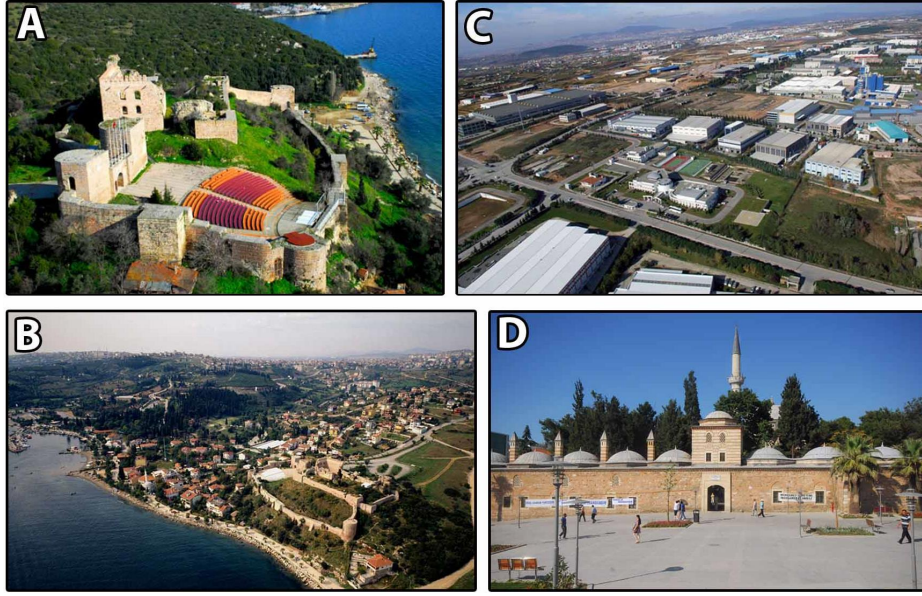
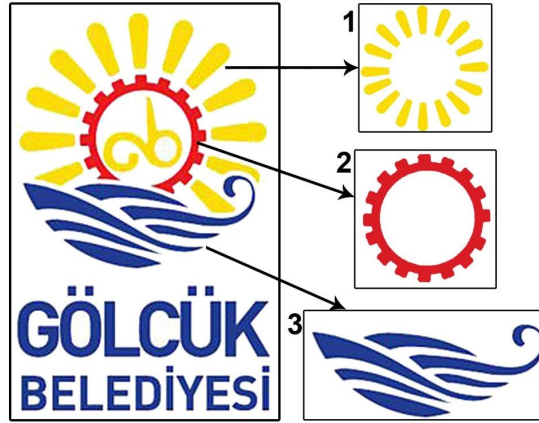

Foto 3: A) Eskihisar Kalesi B) Eskihisar Kalesi ve Sahil Şeridi C) Gebze Sanayi Bölgesi D) Çoban Mustafa Paşa Camii

Gölcük Belediyesi Logosu: Gölcük şehrinin logosunda üç farklı coğrafi sembol analiz edilmiştir. Coğrafi semboller, cumhuriyet döneminde kurulmuş ve günümüze kadar oldukça gelişmiş olan Gölcük'ün doğal, sanayi ve turistik özelliklerini simgelemektedir (Şekil 8).

Şehrin imajında donanma kenti özelliği olması (Galiltekin, 2005) logoda da bu özelliğin dalga, deniz ve dalganın gemiye benzetilmesi şeklinde anlatılmaya çalışmasını sağlamıştır.. Ayrıca resmi olarak kullanılmasa da bazı alanlarda görülen logonun çevresindeki lombez simgesi de Gölcük'ün donanma kenti özelliğini sembolize etmektedir. Bunun yanında logoda bulunan güneş simgesi şehrin turizm özelliğini sembolize eder. Güneş ve deniz coğrafi simgeleri ayrıca şehrin doğal yapısını, sahil kenti özelliğini ve turistik özelliğini belirtmek için kullanılmıştır.

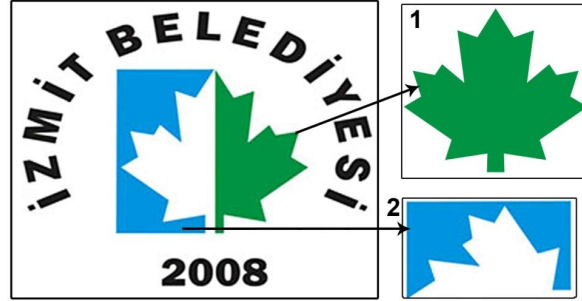

Şekil 8: Gölcük Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Logoda kullanılan diğer bir coğrafi sembol ise, Kocaeli'nin diğer birçok belediye logosunda olduğu gibi sanayi çarkıdır. İzmit Körfezi kıyısındaki önemli bir sanayi alanı olan Gölcük şehrinin bu fonksiyonel özelliği de logosunda coğrafi sembol olarak kullanılmıştır.

İzmit Belediyesi Logosu: İzmit Belediyesi logosu 2008 yılında Kocaeli ilindeki idari yapı değişimi ve Kocaeli'nin mülki idare olması sonucunda, o zamana kadar merkez ilçenin beldeleri olan Saraybahçe ve Bekirpaşa beldelerinden oluşmuştur. İzmit Belediyesi de logosunu Saraybahçe'nin logosundan almıştır.

İzmit (merkez ilçe) Belediyesi logosunda iki farklı coğrafi sembol kullanılmıştır (Şekil 9). Bunlardan biri şehrin doğal yapısını ve şehrin kuruluşunda önemli rol oynayan Seka kağıt fabrikasında kullanılan ağaçları simgeleyen ağaç yaprağıdır (Bayar, 2002). Bu coğrafi sembol ile şehrin doğal yapısı simgelenmiştir.

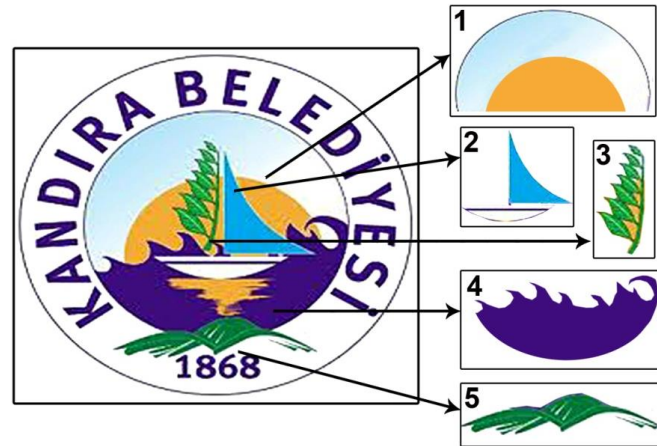
Şekil 9: İzmit Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Diğer bir simge ise logonun solundaki mavi renktir. Bu renk İzmit Körfezi'ni simgeler ve şehrin konumu belirtmektedir. Bu iki coğrafi sembol şehrin imajında doğal yapının anlatılmak istendiğini göstermektedir.

Kandıra Belediyesi Logosu: Kandıra şehrinin logosunda beş adet coğrafi sembol tespit edilmiştir (Şekil 10). Ancak farklı coğrafi semboller olarak tespit edilen bazı simgelerin ifade ettiği anlam aynıdır.

Kandıra belediyesi logosundaki güneş, bulut, yelkenli gemi, dalga ve deniz gibi coğrafi semboller şehrin sahil şeridi ve kıyı özelliğini simgelese de daha çok fonksiyonel özellik olarak turizmi sembolize etmektedir (Şekil 10). Kandıra'nın Karadeniz sahilinde önemli bir turizm alanı olan imajı, şehrin logosuna da farklı coğrafi sembollerle yansıtılmıştır.

Logonun alt kısmındaki yeşil dağ sembolü, şehrin yerçekli yapısını ve doğasını simgelerken, yelkenli geminin direğini oluşturan bitki yaprakları Kandıra şehrinin tarımsal özelliğini simgelemektedir. Kandıra, Kocaeli'nde tarım faaliyetinin en çok yapıldığı şehir olma özelliğini ve imajını logosuna da yansıtmıştır. Ayrıca belirgin olarak simgeleştirilmese de yelkenli gemideki simge Kandıra bezini de az çok sembolize etmektedir

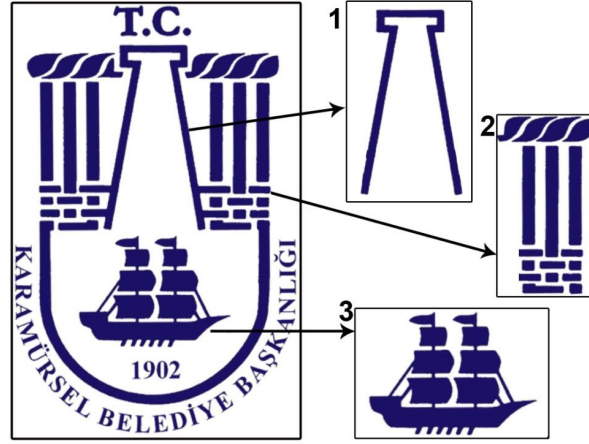

Şekil 10: Kandıra Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Kandıra Belediyesi logosundaki coğrafi semboller şehrin fiziki coğrafya özelliklerinde yerçekli, bitki, hidrografya, beşeri coğrafya özelliklerinden tarım ve turizm özelliklerini simgelemektedir.

Karamürsel Belediyesi Logosu: Karamürsel logosunda üç farklı coğrafi sembol tespit edilmiştir (Şekil 11). Kocaeli ilinin güneybatısında bulunan şehir ismini Osmanlı donanmasının

kurulmasında önemli rol oynayan Karamürsel Alp'ten almıştır. Bu tarihi kişilik ve tarihi yapıda logoya yansımıştır.

Şekil 11: Karamürsel Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Logodaki gemi coğrafi sembolü hem şehrin kıyı kenti özelliğini göstermesinin yanında isminin nereden geldiğini de açıklamaktadır. Karamürsel, ismini Osmanlı Donanma kurucularından Karamürsel Alp'ten alır. Karamürsel Alp İzmit Körfezi ve çevresinin Osmanlı'ya katılmasında önemli rol oynar. Aynı zamanda kendi ismiyle de anılan gemileri yaparak Osmanlı'nın ilk donanmasının kurulmasında rol oynamıştır (Bayraktar, 1998: 368-372). Bu tarihi yapı, olay ve kişilikte Karamürsel Belediyesi logosunda bu gemilerin coğrafi sembolüyle temsil edilmiştir. Şehrin imajını, tarihi geçmişini ve şehrin adının nereden geldiğini simgelemesi bakımından önemli bir coğrafi sembol olarak logoda kullanılmıştır (Foto 4).

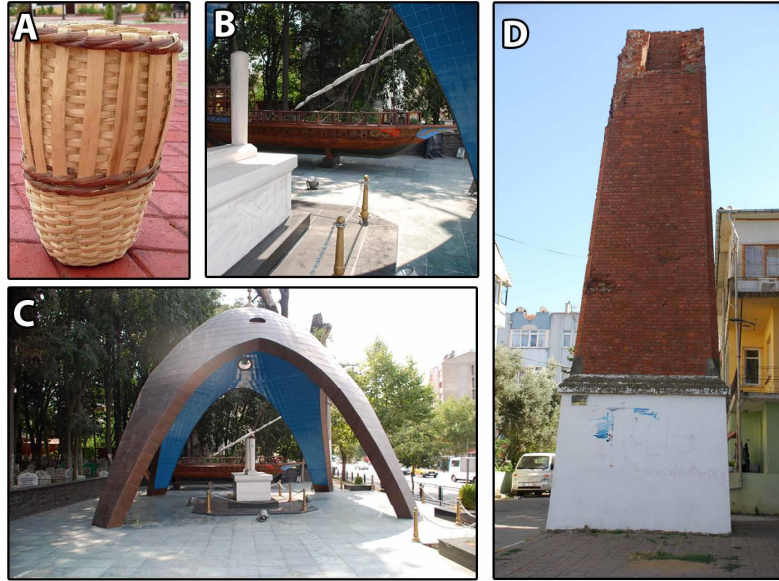
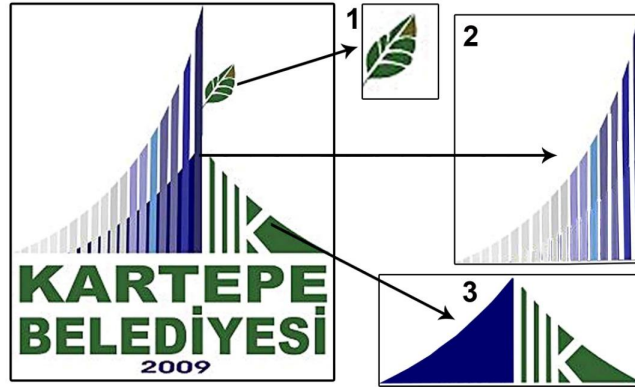

Foto 4: A) Karamürsel Sepeti B) Karamürsel Alp Kadırğa (Gemi) Örneği C) Karamürsel Alp'in Mezarı D) Eski Fabrika Bacası

Logoda kullanılan baca ise şehirde önceden bulunan küçük fabrikayı simgelerken, diğer bina yapısı da şehrin tarihini temsil etmektedir (Foto 4). Logodaki dikey ve yatay örgü yapısı ise sepeti simgelemektedir. Karamürsel şehri ile özdeşleşmiş olan "küçük gördün de Karamürsel sepetimi sandın" özlü sözü Anadolu kültüründe uzun yıllar kullanılmış ve hala kullanılmaya devam etmektedir. Bu kültürel değer de logoya yansıtılmıştır. Logoda kullanılan bu coğrafi semboller şehrin konumsal özelliğinin yanında, hidrografik, tarihi ve kültürel değerlerini de sembolize etmektedir.

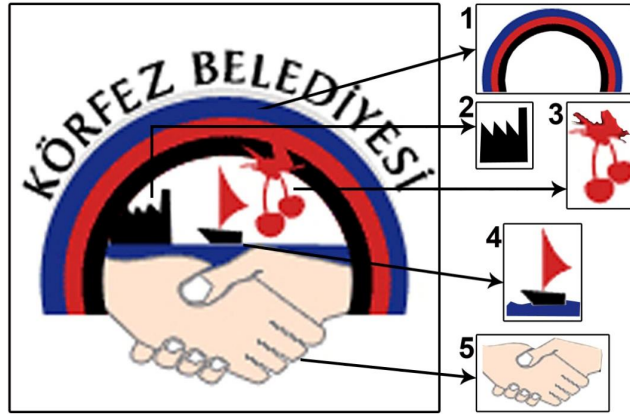
Kartepe Belediyesi Logosu: Kartepe Belediyesinin logosunda üç farklı coğrafi sembol analiz edilmiştir. Ancak bunlardan iki tanesi şehre ismini veren ve Kocaeli ili sınırları içerisindeki en yüksek nokta olan Kartepe ve diğer dağlık alanları temsil etmektedir. Yeşil ve mavi renk tonunda temsil edilen bu yükseltiler şehrin doğal yapısını ve ismini belirtmektedir. Aynı zamanda Uludağ'dan sonra Marmara Bölgesindeki önemli kış turizmi bölgelerinden olan Kartepe'de ki kış turizm merkezi ve kayak merkezini de simgelemektedir (Şekil 12).

Kartepe ilçesi 2008 yılında bu statüye kavuşmuştur. Birkaç belde ve köyün birleşmesinden oluşan şehir tarımsal alanda da Kocaeli'nin önemli alanlarından biridir. Şehrin tarımsal özelliği de logoda yaprakla coğrafi sembol olarak ifade edilmiştir. Aynı zamanda yaprak, şehrin doğal yapısını ve bitki formasyonunu da simgelemektedir. Logoda kullanılan coğrafi semboller daha çok şehrin fiziki coğrafya özelliklerinin logoda ve imajında belirtmeye çalışıldığının da göstergesi durumundadır.

Şekil 12: Kartepe Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Körfez Belediyesi Logosu: Logoda beş farklı coğrafi sembol tespit edilip analizi yapılmıştır. Bunun sonucunda Körfez Belediyesi logosundaki coğrafi semboller şehrin, doğal yapısı ile birlikte, sanayi, tarım ve kültürel özelliklerini de simgelemektedir (Şekil 13).

Şekil 13: Körfez Belediyesi Logosu ve Coğrafi Sembol Analizi

Körfez Belediyesi logosundaki, sanayi tesisi simgesi şehrin önemli bir sanayi alanı olması, Tüpraş rafinesi başta olmak üzere birçok sanayi tesisini barındırma özelliğini simgelemektedir. Şehrin fonksiyonel özelliğinin sanayi olması logoya coğrafi sembol olarak da yansımıştır. Aynı zamanda logodaki el sıkışma simgesi coğrafi bir sembol olarak değerlendirilmese de şehrin ticaret alanını sembolize ettiği düşünülmektedir.

Logodaki deniz ve yelkenli ise, şehrin hidrografik ve turistik yapısını sembolize eder. İzmit Körfezi'nde uzun bir sahil şeridine sahip olan Körfez ilçesinin bu özelliği logoya da yansıtılmıştır.

Kiraz şeklinde coğrafi sembol olarak kullanılan simge, şehrin geçmişteki tarım faaliyetini günümüzde iç kesimlerde hala devam etmesinde ve her yıl düzenlenen kiraz festivalini simgelemesinden dolayı kullanılmıştır. Kiraz coğrafi sembolü bu özelliği ile hem tarım hem de kültürel değer özelliğini simgeler. Logonun çevresini oluşturan gökkuşağı şeklindeki coğrafi sembol ise şehrin doğal ve turistik yapısını simgelemektedir. Körfez belediye logosunda şehrin doğal ve beşeri yapısı coğrafi sembollerle belirtmiştir.

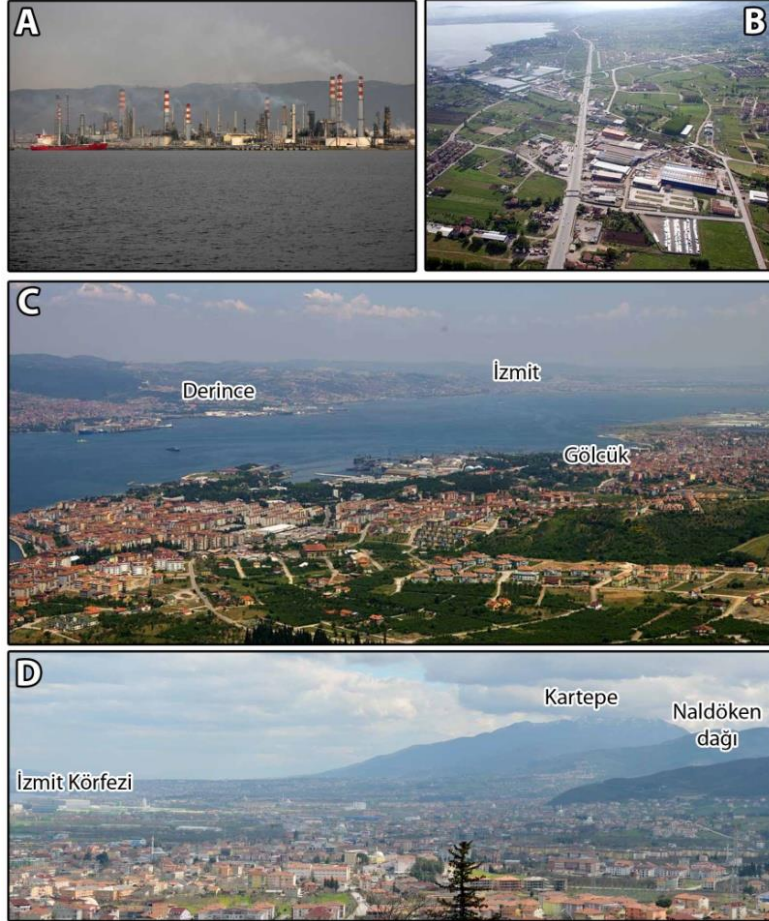

Foto 5: Kocaeli ve İlçelerindeki Fiziki ve Beşeri Unsurlar A) Tüpraş Rafinerisi B) Başiskele ve Sanayi Alanı C) Gölcük, Gölcük Donanma Komutanlığı, Derince ve İzmit Körfezi D) Samanlı Dağ Sisteminde Bulunan Kartepe ve Naldöken Dağı

SONUÇ

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve 12 ilçe belediye logolarında fiziki ve beşeri coğrafyaya ait olan, şehrin coğrafi özelliklerini, yapısını ve fonksiyonel özellikleri ile kentsel kimliklerini anlatan birçok coğrafi sembol tespit edilmiştir.

Yapılan incelemede 13 logoda toplam 41 adet coğrafi sembol/simge tespit edilmiştir (Tablo 1). Ancak bütün coğrafi semboller farklı coğrafi değerleri temsil etmez. Aynı logo içerisinde bulunan farklı coğrafi semboller bazen aynı coğrafi alanı simgelemektedir. Bu durum şehrin fonksiyonel özelliğinin birkaç farklı coğrafi semboller ile logoda anlatılmaya çalışıldığını da göstermektedir.

Yapılan analizlerde en çok coğrafi sembolün olduğu belediye logosu Başiskele belediyesi logosu, en az coğrafi sembolün bulunduğu logolar İzmit ve Çayırova belediye logoları olarak tespit edilmiştir.

Kocaeli ilinde incelenen belediye logolarında coğrafi sembollerin analizi sonucu 18 tane fiziki coğrafyaya ait sembol, 23 tane de beşeri coğrafyaya ait coğrafi sembol tespit edilmiştir

(Tablo 1). Bu durum şehir logolarında şehrin beşeri özelliğinin biraz daha öne planda olduğunu göstermektedir.

Tablo 1: Logolardaki Coğrafi Sembollerin Coğrafya Dallarna Göre Dağılımı

İLÇELER	FİZİKİ COĞRAFYA			BEŞERİ COĞRAFYA			
	YERŞEKLİ	BİTKİ VE FAUNA	HİDROGRAFYA	TARİHİ YAPILAR	SANAYİ TİCARET	TARIM	TURİZM KÜLTÜREL DEĞER
KOCAELİ				+	+		+
BAŞISKELE	+	+	+		+		+
ÇAYIROVA					+		
DARICA			+	+			+
DERİNCE	+		+		+		+
DİLOVASI		+	+		+	+	
GEBZE				+	+		
GÖLCÜK			+		+		+
İZMİT		+	+				
KANDIRA	+	+	+			+	+
KARAMÜRSEL			+	+			+
KARTEPE	+	+					
KÖRFEZ			+		+	+	+

Belediye logolarında hidrografyaaya ait 9, turizm ve kültürel değerlere ait 8, sanayi fonksiyonuna ait 7 coğrafi sembol kullanılmış ve bunlar en çok kullanılan coğrafi sembollerdir (Tablo 1). Kocaeli'nin İzmit Körfezi ile Marmara Denizi'ne ve Karadeniz'e sınır olması logolarda deniz ve sahil simgesinin oldukça fazla kullanılmasına neden olmuştur. Bu durum logolarda şehrin sahil şeridi özelliğini temsil etmektedir. Sahil şeridinin ve doğal yapının yanında şehrin kültürel kimliğini anlatan coğrafi sembollerin kullanılması da şehir imajlarında bu coğrafi özelliğinin ön plana çıkarılmasının istendiğini göstermektedir. Kocaeli'nin yoğun sanayi faaliyetini il genelinde barındırması belediye logolarına da yansımıştır. Sanayi coğrafi simgesi, sanayi faaliyetlerinin yoğun olarak bulunduğu 7 şehrin belediye logolarında kullanılmıştır. Logolarda kullanılan turizm ve kültürel değerlere ait coğrafi semboller ise, şehirlerin kıyı özelliğinden ve belediyelerin şehirlerin imajlarında turizm destekli çekicilikleri belirtmek istemelerinden gelmektedir.

Kocaeli ili belediye logolarında en az kullanılan coğrafi sembol tarım alanına aittir. Tarımı simgeleyen coğrafi sembollerin bazıları ise şehrin geçmiş kimliğinde yer almasından kaynaklanmaktadır. Günümüzde tarım faaliyetini sadece Kandıra şehri ve birazda olsa Karamürsel ile Kartepe şehirleri barındırmaktadır. Belediye logolarında yerşekilleri, bitki ve fauna, tarihi yapılar-kişiler ise logolarda kullanılan diğer coğrafi sembollerdir.

Logolar, barındırdıkları coğrafi sembol/simgelerle şehirlerin imajını, kimliğini ve fonksiyonel özelliklerini temsil etmektedir. Günümüzde önemli bir görsel kalıcılık ve tanıtım imkanı sağlayan logolar, şehirlerin kimliğini anlatmaktadır. Kocaeli ilindeki belediye logoları da bu özellikleri içeren bir yapıya sahiptir. Ancak bazı logoların ticari logolara benzer yapısı şehrin kimliliğini tam anlamıyla temsil edememektedir. Bazı logolar ise şehrin değişen yapısına uyum sağlayamadığı için şehrin değişen özelliğini anlatamamaktadır. Bu tip logoların yerine şehrin birçok coğrafi yapısını simgeleyen ve şehrin imajını ifade edebilen logolar kullanılmalıdır. Bu olumsuz durumların yanında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi logosu ve diğer logoların çoğunda şehrin coğrafi yapısını, imajını, kimliğini anlatan birçok coğrafi sembol kullanılmıştır. Bu logolarda şehrin tanıtımında, şehrin imajında daha kalıcı ve şehirle bütünleşmiş bir yapı göstermektedir.

Şehirler coğrafi yapısının birçok alana yansıdığı, kullanıldığı günümüz koşullarında belediye logolarının da birçok coğrafi semboller oluşturulup şehrin imajını tam anlamıyla

temsil etmesi, şehrin tanıtımlarında daima ön planda yer alacaktır. Şehrin tanıtımı, imajı ve fonksiyonel özelliklerini simgeleyen ve fiziki-beşeri birçok coğrafi sembolü barındıran belediye logolarının incelenmesi, şehir coğrafyası çalışmalarında önemli bir bilgi imkanı sağlayabilecektir.

KAYNAKÇA

- ALİAĞAOĞLU, A., (2007), "Lakap ve Logolarda Türkiye Şehirleri: Anlamların Coğrafyası", *Doğu Coğrafya Dergisi* S. 17: 263-290.
- ALİAĞAOĞLU, A. (2007), "Davranışsal Coğrafyaya Bir Örnek: Öğrenci Merkezli Balıkesir Şehir İmajı", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 17, S. 1, s. 17-44.
- BAYAR, M. H., (2002), "Bir Zamanlar İzmit", Kastaş Yayınevi, Kocaeli.
- BAYRAKTAR, D., (1998), "Karamürsel Şehrinin Yerleşim Özellikleri" *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi*, S. 6: 367-379.
- CEYLAN, M. A., (2000), "Ulaşım Coğrafyası Açısından Eskişehir-Topçular Deniz Ulaşımı", *Marmara Denizi 2000 Sempozyumu*, 11-12 Kasım 2000.
- ÇAKIR, E., (2013), "Akademik Dünyanın Kentsel İmgelerinden Mitolojik Simgelerine Üniversite Logoları", *Milli Folklor Dergisi*, S. 97: 53-69,
- ÇAKMAK, M., (2013), "Belediye Logoları Hakkında Bazı Düşünceler", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* C. XVII, S. 1-2: 1315-1326, Ankara.
- ÇALIŞ, E., BAYRAKTAROĞLU, A., (2010), "Amblem ve Logo Tasarımında Yalınlaştırmalar", *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, S. 10: 1-22.
- ÇAMDERELİ, M., VARLI, M., VARLI, Z., GÜNER, M., (2006), "Kentsel Kimlik Göstergeleri Olarak Kent Logoları", II. Ulusal Halkla İlişkiler Sempozyumu Bildirileri: 236-280.
- DARKOT, B., TUNCEL, M., (1981), "Marmara Bölgesi Coğrafyası", *İstanbul Üniv. Yayınları* No. 2510, İstanbul.
- DEMİR, H., (2010), "Mersin'de Kentsel Kimlik Göstergeleri Olarak Kullanılan Logolara İlişkin Bir Değerlendirme", *Güzel Sanatlar Dergisi*, S. 22: 115-122.
- DÖNMEZ, Y., GÜNGÖRDÜ, M., (1985), "İzmit Körfezi Çevresinin İklim ve Bitki Örtüsü Özellikleri", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Dergisi*, S. 1: 143-152.
- ERTİN, G., (1990), "Yerleşim Birimlerinin Evrimi Hakkında -Gebze-", *İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Bülten*, S. 7: 137-147.
- GALİTEKİN, A. N., (2005), "Gölcük, Tarihçe ve Kültür Mirası Eserleri", *Gölcük Belediyesi Kültür Yayınları*, No: 6, Kocaeli.
- GÖNEY, S., (1995), "Şehir Coğrafyası", *İstanbul Üniv. Yayın* No 3908, İstanbul
- HOŞGÖREN, M. Y., (1995) "İzmit Körfezi Havzasının Jeomorfolojisi", *İzmit Körfezi Kuvaterner İstifi* Editör, Engin MERİÇ: s.343-348.
- KAN, M., GÜLÇUBUK, B., KÜÇÜKÇONGAR, M., (2012), "Coğrafi İşaretlerin Kırsal Turizmde Kullanılma Olanakları", *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniv. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* S.14 (22): s.93-101.
- KARATAŞ, Z., SUNKAR, M., (2010), "Zeugma (Gaziantep) Kentinde Çıkarılan Mozaik ve Frekslerdeki Motiflerin Coğrafi Analizleri", III Ulusal Jeomorfoloji Sempozyumu Bildirileri: 263-275.
- KIZILÇAOĞLU, A., (2014), "Afrika Kağıt Paralarında Coğrafi Unsurlar", *Marmara Coğrafya Dergisi*, S.29: 1-33.
- LLOYD, R., (1982), "Review Article: A Look at Images", *Annals of Association of American Geographers*, 72/4: 532-548.
- ORHAN, A., (2010), "Yerel Değerlerin Turizm Ürününe Dönüştürülmesinde Coğrafi İşaretlerin Kullanımı: İzmit Pişmaniyesi Örneği", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt 21, Sayı 2, Güz: 243-254.
- ÖZDOĞAN, M., (1995), "Tarih Öncesi Dönemde İzmit Körfezi ve Yakın Çevresi", *İzmit Körfezi'nin Kuvaterner İstifi*, Editör Engin MERİÇ: 349-351, Kocaeli.
- ÖZTÜRE, A., (1971), "Brunga-Yarımcı Tarihi", *Sami Sahaf*, İstanbul.
- RAMSAY, W. M. (1960), *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası* (Çev: Mihri Pektaş), *Milli Eğitim Basımevi*, İstanbul.
- ROSS, A., Ç., TÜLEK, F., BORA, A., (2005), "Nikomedia (İzmit) Depremleri ve Arkeolojisi", *Kocaeli Deprem Sempozyumu*, 23-25 Mart 2005: 763-767.
- SERGÜN, Ü., (1986), "Kocaeli Yarımadasında Kırsal Yerleşme", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları*, No: 3370, İstanbul.
- ŞAHİN, G., (2013), "Coğrafi Bir Simge Olarak Ankara Keçisinin Türkiye'deki Mevcut Durumu", *Milli Folklor Dergisi*, Sayı 97, s.195-209.
- TUNCEL, M., (1973), "İzmit Şehri ve Yayılış Sahası", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi*, S. 18-19:167-188.
- TÜMERTEKİN, E., (1973), "Türkiye'de Şehirleşme ve Şehirsel Fonksiyonlar", *İstanbul Üniversitesi Yayınları* No 72.
- TÜMERTEKİN, E., ÖZGÜÇ, N., (2009), "Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekan", *Çantan Kitabevi*, İstanbul.
- ULUGÜN, Y., (2008), "Seyahatnamelerde Kocaeli ve Çevresi", *İzmit Rotary Kulübü Yayınları*, No: 18, Kocaeli.
- UMAR, B., (1993), "Türkiye'deki Tarihsel Adlar", *İnkılap Yayınevi* 2. Baskı, İstanbul.
- <http://www.dilovasi.bel.tr/main.asp?ID=106&CID=209>, ET: 22 Şubat 2014
- <http://kocaeli.bel.tr/icerik/kocaeli-nin-tarihcesi/318/9406.aspx> ET: 20 Kasım 2013
- http://www.kandira.bel.tr/w/index.php?option=com_content&view=article&id=103&Itemid=426 ET: 24 Mart 2014
- <http://www.gebze.bel.tr/tr/icerikdetay/70/77/tarihce.aspx> ET: 14 Ocak 2014